

Finansdepartementet

Dato: 17.09.2026

Vår referanse: [Vår ref.]

Deres referanse: [Deres ref.]

Høringssvar – NOU 2026: 9 Veien mot et bedre og mer forutsigbart skattesystem

Skattekommisjonens rapport lagt frem 24. juni 2026 er sendt på høring med frist 24. september 2026.

De siste årene har hyppige og uventede skatteskjerpelser skapt økt usikkerhet rundt rammebetingelsene for investeringer i Norge. Det påvirker nivået på investeringer og tilliten til systemet. Økningen i eierbeskatningen har gitt økt utflytting av bedriftseiere, gründere og investorer. Dette har vært noe av bakgrunnen for at det ble nedsatt en skattekommisjon.

NHO er opptatt av at Norge har et konkurransekraftig næringsliv for å fremme god vekst i økonomien og høy verdiskapning. Et konkurransedyktig skattesystem er blant rammevilkårene som er aller viktigst for å nå det målet. Det handler om nivå og innretning av eierbeskatningen, men også om forutsigbare og stabile rammebetingelser og at det samlede skattetrykket ikke må være for høyt.

Skattesystemet må innrettes på en måte som er tilpasset utfordringene norsk økonomi står overfor. Norge står overfor store omstillingsbehov som krever styrket innovasjonsevne og mulighet for å bygge nye næringer og bedrifter. Innovasjon og teknologi vil spille en nøkkelrolle for fremtidig vekst, og vil kreve god tilgang på risikokapital og kompetanse.

Skattesystemet bør også innrettes slik at det lønner seg å jobbe. Endringer kan bedre tilgangen på relevant kompetanse, forsterke norsk konkurransekraft og redusere offentlige utgifter, dersom flere velger å utnytte hele sitt arbeidskraftpotensiale og flere av de som står utenfor arbeidslivet kommer i jobb.

Skattekommisjonen ble bedt om å gi innspill til regjeringens arbeid med en skattereform som skal sørge for et konkurransedyktig skattenivå for norsk næringsliv. En samlet kommisjonen mener at formuesskatten er for høy og foreslår redusert sats og enkelte endringer i skattens innretning. De foreslåtte lettelsene i eierbeskatningen ligger i et intervall mellom om lag 6 og 25 milliarder kroner.

Samlet mener NHO at retningen i forslagene i all hovedsak er riktige, men at skattelettelsene ikke er store nok til at de vil gi norsk næringsliv et konkurransedyktig skattesystem. Vi må ha like konkurransevilkår for å stoppe økt utflytting og bevare et sterkt privat eierskap. Privat kapital er særlig viktig for mange små- og mellomstore bedrifter som ellers ikke får finansiering. Å avvikle formuesskatten vil bidra til dette. Et skattesystem som er forutsigbart og stabilt og som gir like konkurransevilkår vil ha en positiv virkning for kapitaltilgangen og vil kunne øke investeringene.

NHOs prioriterte endringer er formuesskatt, utbytteskatt og exit-skatt, øvrige forslag kommenteres mer overordnet.

NHOs hovedsynspunkter til skattekommisjonens forslag som utdypes i det etterfølgende:

- **De samlede skattelettelsene** er for små både for næringsliv og befolkning, og mer av uttaket fra SPU burde brukes til skattelette slik ideen var. Det er positivt at kommisjonen ser at den **samlede eierbeskatningen** er for høy og at det er særlige utfordringer med **formuesskatten**.
- **Formuesskatten** må avvikles. Den samlede **eierbeskatningen** blir fortsatt for høy med kommisjonens forslag til redusert formuesskatt, og med uendret utbytteskatt og selskapsskatt. NHO mener det kan være vanskelig å få til ensartet verdsetting og grunnlag for formuesskatten, og at skatten ikke tar hensyn til likviditet og skatteevne. Derfor mener NHO det er bedre å avvikle formuesskatten. Så lenge formuesskatten ikke fjernes helt, må skattelettelser finansieres på annen måte enn ved skattevekslinger som rammer næringslivet.
- Det er viktig for investeringer og verdiskaping at **selskapsskattesatsen** holdes på om lag samme nivå som i våre naboland. Vi støtter kommisjonens anbefaling om å følge utviklingen i skattesatser i landene rundt oss tett, Finland og Danmark reduserer sine satser og flere av våre naboland har bedre avskrivningsregler. Norge bør vurdere raske tilpasninger dersom utviklingen tilsier det, slik at både formelle og effektive skattesatser forblir konkurransedyktige. Norge bør også forbedre kreditreglene og forenkle NOKUS-reglene. NHO støtter at **fritaksmetoden** beholdes, og er enig med mindretallet i at nye utredninger av fritaksmetoden kan skape ytterligere uforutsigbarhet.
- Skattesatsen på **utbytte** må reduseres. NHO er enig i kommisjonens vurderinger av at skattesatsen på aksjeinntekter for personer er for høyt.
- **Skjermingsreglene** og aksjonærmodellen er en sentral del av selskaps- og kapitalbeskatningssystemet. NHO støtter kommisjonens flertall som foreslår forbedringer ved at skjermingsfradraget skal inngå i gevinst- og tapsberegningen ved realisasjon også ved tap, og videre at skjermingsrenten baseres på en langsiktig statsobligasjonsrente.
- Grunnlagsutvidelser i **utbytteskatten** må være målrettede og balanserte og ikke gi ytterlige økte administrative byrder for næringslivet. Provenyet fra grunnlagsutvidelser må gå til skattelettelser for næringslivet.
- Det er positivt at en samlet kommisjon er enige om viktige lettelser i **exit-skatten**. NHO anbefaler at endringene gjennomføres allerede som del av statsbudsjettet for 2027. I tillegg mener NHO, i likhet med et mindretall, at realisasjonsprinsippet bør følges og at 12 års regelen bør oppheves slik at exit-skatt først betales ved faktisk realisasjon.
- Kommisjonen drøfter ikke andre måter å skattlegge kapitalbeholdning, som **arveskatt og eiendomsskatt**. Gave- og arveskatt har mange av de samme verdsettelsesutfordringene som formuesskatten. NHO mener det er viktig at regjeringen i sin melding avklarer at den ikke vil gjeninnføre slik skatt.

- Det er viktig at skattesystemet underbygger arbeidsinsentivene. NHO mener at kommisjonens forslag til redusert skatt på inntekt ikke i tilstrekkelig grad støtter opp om formålet og kun i begrenset grad vil gi økt arbeidstilbud.
- Det er positivt at kommisjonen vil utvide særordningen for **ansatteopsjoner** i oppstarts- og vekstselskap. NHO støtter forslaget anbefaler at endringene gjennomføres allerede som del av statsbudsjettet for 2027.
- Utgangspunktet for **merverdiavgiftssystemet** bør være brede grunnlag og lave satser. Konkurransemessige forhold begrunner i stor grad de reduserte satsene. Kommisjonen foreslår overgang **fra to til en redusert merverdiavgiftssats**. NHO mener at endringer i sats må ta hensyn til norske bedrifters konkurransesituasjon og rammevilkår, og at differensierte satser er vanlig i de fleste EU-land. Det er positivt at det tas skritt for å likestille **plattformøkonomien** med den øvrige tjenesteøkonomien avgiftsmessig og at det vurderes å endre regelverket om **forhåndsregistrering** slik at det i større grad sammenfaller med EUs regelverk.

Resultatet av kommisjonens arbeid er justeringer av svakheter i dagens regelverk fremfor enn en reform av hvordan kapitalbeskatningen i Norge bør endres slik at norske eiere og virksomheter ikke kommer dårligere ut enn utenlandske eiere og virksomheter. Regjeringen må sikre et utgangspunkt for forhandlinger om et forlik på Stortinget – som gir en reell skattereform med mål om et konkurransedyktig skattenivå for norsk næringsliv.

Vennlig hilsen

Næringslivets Hovedorganisasjon

Ole Erik Almlid
Administrerende direktør

UTDYPENDE KOMMENTARER TIL NOU 2026: 9

1. Utviklingstrekk og sentrale problemstillinger

NHO mener at hensynet til effektivitet i skattesystemet bør veie tyngre framover. Perspektivmeldingen 2024 tegner et bilde av lavere vekst i årene fremover. Én viktig årsak er svak produktivitsvekst. Investeringer i realkapital og kunnskap er avgjørende for omstilling, økt produktivitet og norsk konkurransekraft. En annen viktig årsak til svak vekst er at for mange står utenfor arbeidslivet og at for små forskjeller kan hemme mobiliteten i arbeidsmarkedet. OECD anbefaler derfor Norge å redusere skatt på arbeid og investeringer, og benytte andre fordelingspolitiske virkemidler. NHO støtter OECDs anbefaling.

Skal bedriftene tørre å satse og investere, må rammevilkårene, og skattesystemet i særdeleshet, være stabile og forutsigbare.

Det er verdt å merke seg at i årene etter pandemien har fastlandsbedriftenes nettorealinvesteringer ligget klart under gjennomsnittet for de siste 30 årene, målt som andel av BNP for Fastlands-Norge. Det må ses i sammenheng med økte kostnader og renter og et usikkert internasjonalt bakteppe i årene etter pandemien, men det bør også ses i lys av mer uforutsigbare rammebetingelser.

Helt siden pandemien har en høyere andel av NHOs medlemsbedrifter oppgitt uforutsigbare rammebetingelser som et stort hinder, og siden 2023 har andelen ligget rundt 40 pst., mot rundt 25 pst. i tiåret før pandemien. Da bedriftene i februar 2025 ble spurt hvilke rammebetingelser som veide tyngst, pekte flest på reguleringer og lovkrav samt skatter og avgifter. I juli 2026 svarte 37 pst. av bedriftene at de hadde utsatt eller avlyst investeringer det siste året, og en tredjedel av disse oppga uforutsigbar politikk som en årsak. Uforutsigbarheten har dermed bitt seg fast. NHO støtter derfor kommisjonens anbefaling om at stabilitet og forutsigbarhet må få større vekt i skattepolitikken fremover.

I EU er det gitt høy prioritet å forenkle regler for å bidra til økt konkurransekraft. Skattekommisjonen anbefaler at Norge følger tett med på arbeidet (Omnibus – Taxation) som gjelder forenkling av skatteregler og rapportering. NHO støtter dette.

Økt globalisering og digitalisering av økonomien utfordrer etablerte internasjonale rammeverk for skattlegging. NHO er enig med skattekommisjonen om at internasjonalt skattesamarbeid må bygge på økonomiske prinsipper og kvantitative analyser og i størst mulig grad være konsensusbasert. Et globalt problem bør løses med enhetlige regler globalt for å unngå svekket konkurransekraft. Det er avgjørende at de største økonomiene i verden er med. Harmonisering av regelverk, særlig i forhold til EU, er viktig og kan gi forenklingsgevinster blant annet for bedrifter som har internasjonal virksomhet.

Skattekommisjonen peker på at skattegrunnlagene i økende grad har blitt mobile, og at det gjør det enda viktigere for Norge å ha et konkurransedyktig skattesystem.

NHO mener et konkurransedyktig skattesystem bør legge særlig vekt på konkurransedyktige vilkår for privat norsk eierskap, og forhindre at norske gründere og investorer etablerer seg i andre land. Privat norsk kapital er særlig viktig for mange små- og mellomstore bedrifter som ellers ikke får finansiering. Blant annet forventer långivere en andel egenkapitalfinansiering. Oppstartsselskaper i tidlig fase har stort sett ingen tilgang på bankfinansiering og er avhengig av private investorer. God tilgang til privat norsk kapital er også viktig for å tiltrekke seg utenlandsk kapital. Utenlandske investorer er avhengige av at norske investorer utvikler selskaper og får frem prosjekter, som senere kan bli interessante investeringer for internasjonal kapital.

NHO vil også peke på at skattekommisjonens behandling av formuesskattens virkninger gir et ufullstendig bilde. Kommisjonen bygger i det vesentlige på Torvik-utvalgets litteraturgjennomgang fra 2022, som konkluderte med at de negative effektene er små. Forskningen på området har imidlertid utviklet seg raskt siden den gang, og de nyeste bidragene – særlig på skandinaviske registerdata – tegner et langt mer alvorlig bilde enn det kommisjonen legger til grunn.

En grunnleggende utfordring ved å vurdere formuesskattens kostnader er at provenyet er synlig og umiddelbart, mens kostnadene i stor grad er beholdningseffekter som bygger seg opp over tid: redusert investering, svakere sysselsettingsvekst, lavere kapitaldannelse og gradvis utflagging av eiermiljøer. Disse effektene er metodisk krevende å identifisere, og det er nettopp derfor det er avgjørende at diskusjonen baseres på det mest oppdaterte forskningsgrunnlaget.

Forskningen som er nærmere omtalt nedenfor peker på tre distinkte, men samvirkende mekanismer hvor formuesskatten skader norsk næringsliv; likviditetspress på bedriftseiere, svekket tilgang på norsk eierkapital for vekst- og oppstartsselskaper, og insentiver til utflytting med direkte konsekvenser for verdiskaping i de berørte selskapene. Samlet sett antyder den nyeste litteraturen at formuesskattens samfunnsøkonomiske kostnad per provenykrone er vesentlig høyere enn det kommisjonen legger til grunn, og at en reform som reduserer skatten på kapital ikke kan vurderes bare ut fra fordelingseffekter, men som et spørsmål om norsk næringslivs konkurranseevne og langsiktige vekstevne.

NHO vil også fremheve at økt spenning internasjonalt har gjort beredskap og sikkerhet enda viktigere. Konkurransedyktige rammevilkår som legger til rette for et sterkt norsk næringsliv er viktig i et nasjonalt sikkerhets- og totalforsvarsperspektiv. Både norskeide og utenlandskeide bedrifter gir viktige bidrag, men de norskeide bedriftene må ikke ha dårligere vilkår enn bedriftene som er eid fra utlandet. Den særnorske formuesskatten er en hindring som bare rammer de norskeide bedriftene.

Sist ønsker NHO å framheve at Norge i internasjonal sammenheng har en jevn inntektsfordeling. Både Lavlønnsutvalget og Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene beskriver norsk økonomi med relativt små lønnsforskjeller, høye laveste lønninger og en koordinert lønnsdannelse. Omtalen av utviklingen i skattekommisjonens rapport står noe i kontrast til denne utviklingen, og de skriver *"Flere globale utviklingstrekk har bidratt til økende økonomisk ulikhet gjennom de siste tiårene, også i Norge. Økt konsentrasjon av kapital, teknologisk utvikling og fremvekst av såkalte «vinneren tar alt»-markeder har over tid bidratt til større ulikhet. Disse utviklingstrekkene har i større grad kommet kapitaleiere og personer med høy utdanning til gode, noe som blant annet gjenspeiles i at inntektsveksten har vært*

sterkere i toppen av inntektsfordelingen enn blant personer med lave inntekter ..." I den forbindelse er det verdt å peke på at dersom kommisjonen hadde indeksert P10, P50 og P90 til 2015=100, ville utviklingen vært om lag lik. Ifølge Lavlønnsutvalget var det arbeidsinnvandring som trolig forklarte utviklingen i ulikhet frem til 2015, og etter det har ulikheten vært stabil.

For å bevare en jevn inntektsfordeling også fremover, er det viktig at skattesystemet ikke bare omfordeler løpende inntekter, men også legger til rette for at brede grupper kan bygge økonomisk trygghet over livsløpet. Skattesystemet bør derfor støtte opp under at alle har mulighet til å spare, enten det skjer gjennom bolig, pensjon eller annen langsiktig sparing.

2. Mål og prinsipper for skattesystemet

Hensynet til effektivitet og fordeling har stått sentralt i utformingen av norsk skattepolitikk siden skattereformen i 1992. Av hensyn til effektivitet bør skattesystemet i størst mulig grad innrettes slik at det gir minst mulig uønskede vridninger i skattyternes atferd. Effektivitet ivaretas gjennom et sett med prinsipper for skattesystemet. Skattekommisjonen anbefaler å videreføre prinsippene om nøytralitet, brede skattegrunnlag og lave skattesatser, samordning, kontinuitet og symmetri. NHO stiller seg bak prinsippene som fremmer effektivitet.

NHO ønsker likevel å peke på at flere land har lavere merverdiavgift for enkelte tjenester. Det er begrunnet med at "skattekiln" gir særlig stort effektivitetstap for enkelte tjenester. Flere av disse næringene er også i sterk konkurranse med andre land, noe som ytterligere trekker ned etterspørselen dersom Norge har høyere sats enn andre land.

Skattekommisjonen viser samtidig til at fordeling står sentralt i skattepolitikken. NHO mener at skattesystemet kan innrettes tydeligere mot effektivitet, uten at fordelingshensynet svekkes samlet sett. Det må ses i sammenheng med at Norge har et bredt og godt utbygd sett av fordelingspolitiske virkemidler utenfor skattesystemet som overføringer, gratis eller sterkt subsidierte velferdstjenester og et omfattende trygdesystem.

Videre må utforming av skattereglene støtte utviklingen av digitaliserte prosesser for å redusere den administrative byrden ved rapportering for næringslivet. Forenkling og regler uten unødvendige skjønnsmessige kriterier som ikke lett lar seg automatisere er viktige hensyn som kan fremme effektivitet, og er også positivt i et fordelingsperspektiv. NHO er enig med skattekommisjonen i at også hensynet til enkelhet bør være et prinsipp på linje med de tradisjonelle prinsippene som nevnt over.

3. Selskaps- og aksjonærbeskatning

Selskapsskatt og fritaksmetoden

Skattekommisjonen anbefaler å videreføre den ordinære selskapsskattesatsen på 22 pst. Samtidig understreker kommisjonen at utviklingen i landene rundt oss bør følges tett, særlig i Norden.

Kommisjonen omtaler også effektive selskapsskattesatser. Den viser til at formelle satser ikke alene gir et fullstendig bilde, fordi avskrivningsregler, fradragregler og tidfesting påvirker den reelle skattebelastningen på investeringer.

Et mindretall i kommisjonen mener at sterke grunner taler for at den norske selskapsskattesatsen bør reduseres og at man bør vurdere forenklinger og forbedringer av de norske avskrivningsreglene slik at både formelle og effektive skattesatser blir konkurransedyktig med Sverige, Danmark og Finland.

NHO mener det er bra at en samlet skattekommisjon ikke foreslår en økning av selskapsskatten. Det er viktig at selskapsskatten er konkurransedyktig. En økning vil både sende feil signal og være i utakt med utviklingen i landene rundt oss. Sverige har en selskapsskattesats på 20,6 pst., Finland 20 pst. med vedtatt reduksjon til 18 pst. fra 2027, og Danmark 22 pst. med varslet reduksjon til 19 pst. over tre år. Utviklingen trekker derfor heller i retning av at selskapsskatten etter hvert bør settes ned.

Effektive skattesatser påvirkes, som kommisjonen påpeker, ikke bare av den formelle satsen, men også av avskrivningsregler, rentebegrensningsregler og tidfestingsregler. I tillegg kan andre regler som f.eks. kreditreglene, lavskatteland-begrepet, NOKUS-reglene og reglene i suppleringskatteloven og samvirket med skatteloven, påvirke det effektive skattenivået. Beregningene kommisjonen viser til, peker i retning av at Norge har et noe høyere skattenivå på selskapsinvesteringer enn øvrige nordiske land, blant annet som følge av høyere formell sats og mindre gunstige avskrivningsregler. Dersom Norge viderefører en formell sats på linje med eller over nordiske naboland, samtidig som skattegrunnlaget er høyere, kan den reelle skattebelastningen bli høyere enn satsen alene tilsier og svekke investeringer som ellers ville vært samfunnsøkonomisk lønnsomme. For å legge til rette for investeringer i norsk næringsliv, er det nødvendig at også den effektive selskapsskattesatsen er på et konkurransedyktig nivå. Avskrivningsregler må harmoniseres bedre med svenske regler for å være konkurransedyktig. Norge bør videre forbedre kreditreglene og forenkle NOKUS-reglene.

NHO støtter kommisjonens anbefaling om å bevare fritaksmetoden. Fritaksmetoden innebærer at aksjeinntekter i form av utbytte og gevinst som hovedregel ikke skattlegges hos selskapsaksjonærer og er en bærebjelke i kapitalbeskatningen. Den hindrer kjedebeskatning, legger til rette for kapitalmobilitet og gjør at selskaper kan omorganisere, reinvestere og flytte kapital til mer lønnsomme prosjekter uten at skatt utløses i hvert eierledd. Dette er særlig viktig i et næringsliv der kapital må kunne omdisponeres raskt for å møte teknologisk utvikling, grønn omstilling og endrede markeder.

Dersom fritaksmetoden svekkes, vil det øke kapitalkostnaden, svekke nøytraliteten og kunne resultere i at selskaper organiseres på en måte som ikke er forretningsmessig optimal. Regjeringen bør i sin melding slå fast at fritaksmetoden slik den er utformet per i dag fortsatt skal være hovedmodellen for å hindre kjedebeskatning i selskapssektoren.

Skatt på aksjeinntekter

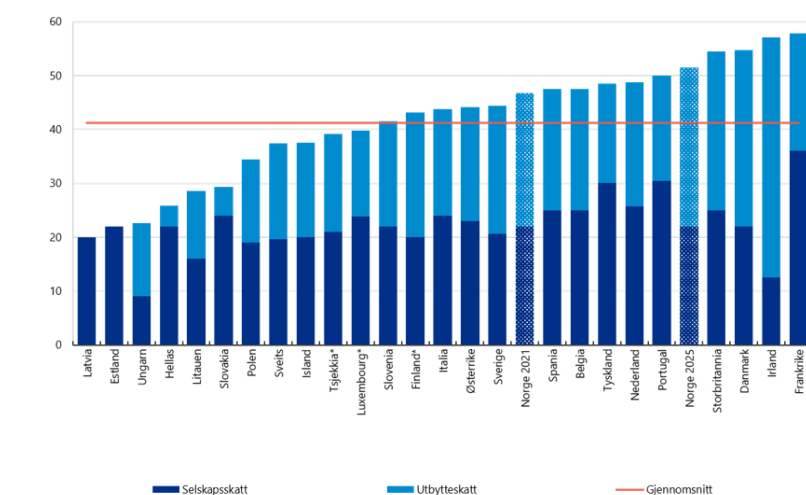
Kommisjonen foreslår å videreføre dagens skattesats på aksjeinntekter for personlige aksjonærer på 37,84 pst., i hovedsak begrunnet med at den mener lettelsler i formuesskatten bør prioriteres fremfor lettelsler i skatt på aksjeinntekter. Sammen med selskapsskatt vil dette gi en samlet marginalsatt på selskapsoverskudd som deles ut som utbytte på 51,5 pst.

NHO mener at skattleggingen av personlige aksjonærer må vurderes i lys av hva Norge trenger for å bygge sterke private eiermiljøer, øke tilgangen på vekstkaptal og gjøre det attraktivt å etablere og skalere virksomhet i Norge.

Skatt på personlige aksjonærer påvirker insentivene til sparing som har betydning for investeringskapasitet og risikovilje. Dette påvirker igjen næringslivets kapitaltilgang. Det norske kapitalmarkedet overordnet er velfungerende, men for små og mellomstore bedrifter, familiebedrifter, oppstartsbedrifter og vekstselskaper kan tilgangen på internasjonal kapital være begrenset, og norsk privat kapital er ofte avgjørende. Dagens nivå på beskatning av eierinntekter er for høyt. Dette gjelder både skattenivået på aksjeinntekter isolert sett og summen av skatt på aksjeinntekter og formuesskatt.

Figur 1 viser den effektive marginalsattesats på aksjeinntekter inkludert selskapsskatt for de europeiske OECD-landene for 2025. I Sverige er selskapsskatten som nevnt 20,6 pst. og sattesatsen for aksjeinntekter fra børsnoterte aksjer på 30 pst. (vist i figuren), mens den er 25 pst. for unoterte aksjer, forutsatt at de ikke er omfattet av reglene om "fåmannsbolag". Høyeste sats på aksjeinntekter inkludert selskapsskatt er dermed 44,4 pst. I Finland er selskapsskatten 20 pst., men vedtatt redusert til 18 pst. Skattesatsen for aksjeinntekter fra børsnoterte aksjer er 25,5 pst. opp til EUR 30 000 og 28,9 pst. (vist i figuren) over dette. Høyeste sats inkludert selskapsskatt er da 43,1 pst. i Finland. Marginalsattesatsen i Norge på 51,5 pst. ligger dermed betydelig over både Sverige og Finland, og godt over snittet for landene i oversikten.

Effektiv marginalsattesats på aksjeutbytte, inkl. selskapsskatt 2025 i europeiske OECD-medlemsland

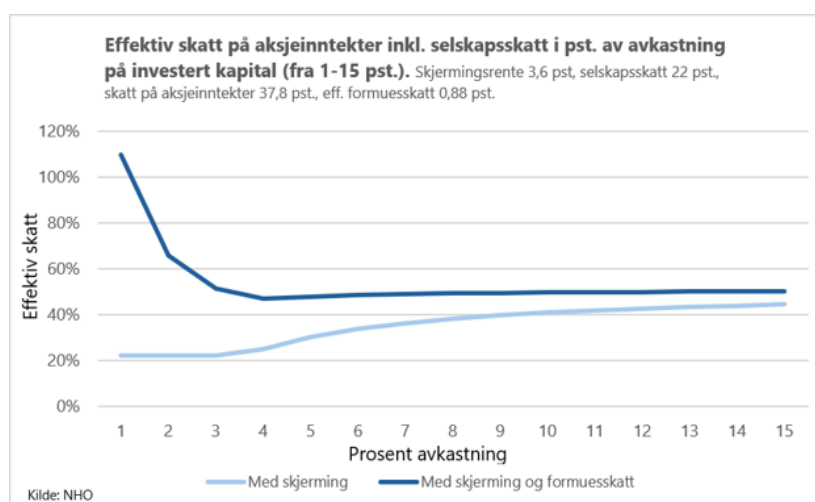

Figur 1

Skjermingsfradraget trekker ned det effektive skattenivået på aksjeinntekter i Norge, men andre land har andre systemer for å redusere den effektive skatten.

Figur 2 viser den effektive skatten på aksjeinntekter inkl. selskapsskatt på ulike avkastningsnivåer – med og uten formuesskatt. Når skjermingsrenten er høy, reduseres den effektive skattebelastningen. Samtidig vil alternativavkastningen av kapitalen, for eksempel som innskudd på en bankkonto, være høyere. I tillegg kan høy rente ha sammenheng med høy inflasjon, som reduserer realavkastningen.

Ved en avkastning på 1 pst. er skattenivået 22 pst. siden det kun betales selskapsskatt. Ved en avkastning på 8 pst. er nivået 38,2 pst. Når formuesskatten også tas i betraktning, er det samlede skattenivået 110 pst. ved en avkastning på 1 pst., mens det er omtrent 49 pst. ved en avkastning på 8 pst.

Figur 2

NHO mener at kommisjonens prioritering av formuesskattelettelser fremfor utbytteskattereduksjon er forståelig og nødvendig, men er ikke tilstrekkelig for å sikre et næringsvennlig skattesystem. Skal man nå målet om et konkurransedyktig skattenivå for næringslivet, må også skatten på aksjeinntekter settes ned. NHO mener at satsen bør settes ned til 30 pst. Dette vil gi et skattenivå nærmere gjennomsnittet og nærmere Sverige og Finland. Insentivene til inntektsskifting fra arbeidsinntekt til aksjeinntekt kan øke marginalt, men dette bør eventuelt håndteres ved en justering av det øverste nivået i trinnskatten.

Kommisjonens flertall foreslår å forbedre aksjonærmodellen ved at ubenyttet skjerming ikke skal gå tapt, men inngå fullt ut i gevinst- og tapsberegningen ved realisasjon. Det samme flertallet anbefaler å endre beregningen av skjermingsrenten slik at den baseres på en langsiktig statsobligasjonsrente. NHO støtter flertallets forslag om å forbedre skjermingsfradraget. Skjermingsfradraget er viktig for aksjonærmodellens nøytralitetssegenskaper. Når ubenyttet skjerming går tapt ved realisasjon, svekkes modellen. NHO støtter også at skjermingsrenten i større grad bør reflektere aksjonærens alternativkostnad ved å binde kapital i aksjer og en langsiktig statsobligasjonsrente er et bedre utgangspunkt enn dagens modell.

Grunnlagsutvidelser i aksjonærbeskatningen

Kommisjonen foreslår flere grunnlagsutvidelser i aksjonærbeskatningen som overordnet innebærer at reelle verdioverføringer fra selskap til personlig aksjonær beskattes som aksjeinntekter. NHO støtter dette. Dette bygger oppunder skattesystemets effektivitet og legitimitet. Samtidig må regelverkstiltak utformes med høy presisjon. Det må ikke innføres brede, sjablongmessige regler som rammer ordinære disposisjoner, skaper urimelig risiko for skattyterne eller øker den administrative byrden vesentlig.

Kommisjonens forslag om at regler om privat konsum i selskap skal vurderes på nytt, illustrerer denne avveiningen. Intensjonen bak Finansdepartementets tidligere forslag var god og møtte forståelse, men det konkrete forslaget fikk sterk kritikk både for å treffe vesentlig bredere enn nødvendig og for et skattenivå som var ute av alle proporsjoner ("monsterskatten"). Et eventuelt nytt forslag må være betydelig mer målrettet og nøkternt.

NHO antar at konkrete forslag vil sendes ut på høring og vil da gjøre en vurdering av forslagene. Når det gjelder forslaget om innbetalt kapital, viser vi til vårt høringssvar av 15. januar 2026.

Exit-skatt

Kommisjonen viser til at dagens regler skal sikre beskatning av latente aksjegevinster opparbeidet mens skattyteren har vært bosatt i Norge. NHO mener at det er prinsipielt riktig å ha en exit-skatt, som Norge langt på vei har hatt siden 2007. Innstrammingene i perioden 2022-2024 gikk imidlertid for langt.

En samlet kommisjon anbefaler viktige lettelser som NHO støtter:

- Satsen i utdelingsregelen reduseres fra 70 pst. til utbyttesats på aksjeinntekter med fradrag for kildeskatt betalt til Norge.
- Unntak fra exit-skatt for personer med midlertidig opphold i Norge etter samme tidsramme som ordningen i Danmark (bosatt i én eller flere perioder 7 av de siste 10 årene).
- Fradrag for etterfølgende verdifall som realiseres innen tre år etter utflytting.

NHO mener at disse endringene bør innføres som en del av statsbudsjettet for 2027. Det er viktige justeringer med begrenset provenyeffekt som det er politisk enighet om.

Etter NHOs oppfatning bør det gis fradrag for verdifall frem til realisasjonstidspunktet, slik regelen var tidligere, og i likhet med et mindretall mener NHO at 12-årsregelen må oppheves. Dette vil avhjelpe likviditetsutfordringene utflyttingsskatten kan skape. Hvis 12-årsregelen beholdes, bør det i alle fall gis fradrag for verdifall i denne perioden. En periode på tre år er uansett for kort, men det er et skritt i riktig retning.

Et mindretall mener også at bunnfradraget bør økes betydelig for å redusere antall saker hvor beløpene er av begrenset størrelse, og hvor den latente gevinsten ikke har vært avgjørende for beslutningen om å flytte utenlands. En justering av bunnfradraget vil kunne gjøre utflyttingsskatten mindre hard for gründere og arbeidstakere som av ulike grunner vil flytte utenlands. NHO støtter dette forslaget.

For øvrig støtter NHO kommisjonens anbefaling om å utrede mer konsistente regler om fastsetting av inngangsverdi for eiendeler som tas inn i norsk beskatningsområde, i tråd med prinsippet om at bare

verdier opptjent mens personer bor i Norge, skal skattlegges her. Dette kan redusere risikoen for personer som vurderer å flytte til Norge og som har med seg aksjer, pensjonssparing, mv. fra utlandet. Nåværende regler kan gi en uakseptabel risiko for dobbeltbeskatning som kan resultere i at Norge går glipp av høykompetent arbeidskraft.

4. Formuesskatt

Skattekommisjonens ene hovedgrep er å redusere eierbeskatningen, og da særlig formuesskatten som den foreslår at reduseres og at verdsettingen av ulike formuesobjekter gjøres mer ensartet.

Kommisjonen foreslår å fjerne alle verdsettelsesrabatter, redusere formuesskattesatsen og innføre et eget bunnfradrag for primærbolig. Kommisjonen er ikke enig om en konkret sats, men foreslår at formuesskattesatsen settes i intervallet 0,25 til 0,75 pst. Kommisjonen foreslår også at mer treffsikker verdsetting av fritidsboliger vurderes, og at aksjer notert på andre markedsplasser, som NOTC-listen og Euronext Growth, verdsettes til kursverdi.

De foreslåtte endringene i formuesskatten anslås til mellom 6,3 og 25,2 milliarder kroner i lettelser, avhengig av sats. Etter NHOs oppfatning vil selv ikke den laveste satsen være nok til å gi et konkurransedyktig skattenivå for norsk næringsliv. Likevel, dersom regjeringen ikke foreslår å fjerne hele formuesskatten i saken til Stortinget neste år, så bør regjeringen som et best mulig utgangspunkt for forhandlinger om et bredt forlik i Stortinget i alle fall legge seg ned mot den laveste satsen.

Kommisjonens omtale av formuesskattens virkninger bygger i det vesentlige på Torvik-utvalgets litteraturgjennomgang fra 2022, som konkluderer med at de negative virkningene er små. Forskningen på formuesskatt har imidlertid utviklet seg raskt etter dette, se nærmere omtale nedenfor. Det er viktig å merke seg at provenyet fra formuesskatten er synlig umiddelbart, mens flere av kostnadene er beholdningseffekter som bygger seg opp over lang tid. Det er derfor i utgangspunktet vanskelig å identifisere de negative effektene av formuesskatt, og det er dermed ekstra viktig at diskusjonen om formuesskatt baserer seg på det mest oppdaterte grunnlaget.

Formuesskatten har flere problematiske sider. NHO anerkjenner at kommisjonen forsøker å redusere skadevirkningene gjennom hovedgrepet med å redusere satsen og få mer ensartede verdsettelses. Dette avhjelper i varierende grad utfordringene med formuesskatten knyttet til skattenivået på sparing, vridninger, likviditet og insentiv til utflytting.

Høy skatt på sparing: Formuesskatten bidrar til en høy skatt på sparing og treffer investeringer med lav avkastning før skatt særlig hardt. Dette reduserer (sammen med inntektsskatten) den private kapitalbasen som er tilgjengelig for investeringer. Små og mellomstore bedrifter, familiebedrifter, oppstartsbedrifter og vekstselskaper kan ha begrenset tilgang på kapital i et internasjonalt marked, og tilgang på norsk privat kapital er dermed særlig viktig. I tillegg bidrar lokale eiere ikke bare med kapital, men også med kompetanse, nettverk, bransjekunnskap og langsiktighet som styrker mulighetene for å lykkes.

Kommisjonens forslag om en sats i intervallet 0,25 pst. til 0,75 pst. er isolert sett en reduksjon fra dagens satser på hhv. 1 pst. og 1,1 pst. Samtidig er de effektive satsene i dag til dels vesentlig lavere enn de nominelle satsene som følge av verdsettelsesrabatter- og regler som gjør at formuesgrunnlagene blir lavere enn markedsverdien. Det innebærer at endringer i verdsettelsesreglene kan mer enn oppveie effekten av satsreduksjonen, særlig ved en sats i den øvre delen av intervallet.

Vridninger: Ulik verdsettelse av forskjellige formuesobjekter gir vridninger som forsterker de negative virkningene av formuesskatten. NHO er enig med kommisjonen i at det faglig er riktig å ha mest mulig like verdsettelser for å redusere skadelige vridningseffekter, dersom vi skal ha en formuesskatt. De forskjellige verdsettelsesreglene- og rabattene i dagens system er et resultat av politiske valg og tekniske utfordringer med å få riktige verdsettelser for en del type eiendeler. NHO mener at selv om man – mot formodning – skulle klare å løse alle utfordringer med å oppnå ensartede verdsettelser, er det politisk lite realistisk å få til. Derfor mener NHO at formuesskatten heller må fjernes i sin helhet, selv om det for næringslivet særlig er skatten på næringsformue (arbeidende kapital) som tynger bedriftene.

Det har for eksempel historisk vært bred oppslutning om at bolig og fritidsbolig i stor grad skal skjermes fra formuesskatt. I Vedlegg 1 til Prop. 1 LS Skatter og avgifter 2026 er det anslått skatteutgifter knyttet til favorisert behandling av bolig og fritidsbolig i formuesskatten på 37,4 mrd. for 2025. Kommisjonens forslag vil kunne gi stor økning i skatt på bolig - og særlig for fritidsboligene hvor verdsettelsene i dag ofte er svært lave og hvor kommisjonen ikke foreslår noe eget bunnfradrag. Det er tvilsomt om man kan få flertall for dette i Stortinget.

Et annet eksempel er at kommisjonens flertall foreslår å skjerme pensjonsformue fra formuesskatten og dermed fra prinsippet om ensartede verdsettelser. Pensjonsformuen utgjorde ifølge utvalget som viser til Halvorsen og Hetland (2023) samlet 2 526 mrd. kroner i 2020 og er en stor del av den samlede sparingen. Skatteutgiftene knyttet til innskudd i pensjonsordninger er ifølge kommisjonen 14,6 mrd. kroner i 2025, som knytter seg både til fritaket for formuesskatt og at løpende avkastning er fritatt for skatt på alminnelig inntekt. Flertallet viser til at det reiser mange prinsipielle og praktiske problemstillinger å inkludere pensjoner i formuesskatten, blant annet knyttet til likviditet og verdsettelse. Dette er hensyn som i stor grad også gjelder for flere eiendeler som i dag omfattes av formuesskatt, uten at det der har vært avgjørende. Til sammenligning slipper personer som ikke har gode tjenstepensjonsordninger og som sparer til pensjon privat, ikke unna formuesskatt på sin pensjon (med unntak for den svært begrensede IPS-ordningen). Som mindretallet foreslår, kunne man heller innlemmet pensjonsordningene og brukt provenyet til å redusere satsene og redusere de negative effektene av formuesskatten. Skal man ha et konsistent system som sørger for likebehandling, må et forlik som viderefører formuesskatten også omfatte pensjon. Det er neppe realistisk.

Det synes samlet sett usikkert om man vil klare å redusere vridningene. En risiko er at dagens verdsettelsesrabatter på aksjer og driftsmidler, som i noen grad balanserer rabattene på bolig- og fritidsbolig, fjernes, mens rabattene på bolig- og fritidsbolig beholdes. Da vil vridningene mot investeringer i bolig- og fritidsbolig bli større og gi et større effektivitetstap enn i dag. Skatteutgiften knyttet til verdsettelsesrabatten på aksjer og driftsmidler er ifølge Vedlegg 1 til Prop. 1 LS Skatter og

avgifter 2026 om lag 5,3 mrd. kroner i 2025, som utgjør bare ca. 14 pst. av utgiften knyttet til bolig og fritidsbolig på 37,4 mrd. kroner. De store utgiftene er altså knyttet til bolig og fritidsbolig.

Likviditetsutfordringer: En reduksjon i formuesskatten kan redusere likviditetsutfordringene knyttet til formuesskatten, men ikke fjerne dem. Et forslag som reduserer den nominelle satsen noe, men øker den effektive satsen gjennom fjerning av rabatter og endring av verdsettelsesregler, vil i noen tilfeller kunne forsterke likviditetsutfordringene. Forslaget om at aksjer notert på andre markedsplasser (som Euronext Growth og NOTC), og som har en observerbar markedsverdi, skal verdsettes etter kursverdi, vil for eksempel kunne gi et stort og uheldig hopp i formuesverdiene, som kan forsterke likviditetsutfordringer for eiere av vekstbedrifter og gi et disinsentiv til notering på slike markedsplasser. Videre settes kursen på disse markedsplassene på begrenset grunnlag. Det kan derfor diskuteres om kursen rent faktisk kan sies å gi en god pekepinn på markedsverdi.

At likviditetsutfordringene har betydning i norsk økonomi, er godt dokumentert empirisk. Berzins, Bøhren og Stacescu (2022) finner på norske registerdata at når eierens formuesskatt øker målt mot eierens likviditet, øker utbytteandelen i selskapet, mens investeringer, salgsvekst og lønnsomhet faller – med sterkest utslag i små og mellomstore selskaper kontrollert av eiere med begrenset formue. Ring (2023) viser tilsvarende at negative formuessjokk hos eiere svekker sysselsettingsveksten i selskapene deres.

Kapitaltilgang og norsk eierskap: Kommisjonen legger selv til grunn at norsk kapital kan være «avgjørende» for vekstselskaper og selskaper i oppstartsfase, og at mindre investeringer generelt er mer avhengige av lokale investorer. NHO deler denne vurderingen, som har solid forankring i forskningen på informasjons- og avstandsfriksjoner i kapitalmarkedene.

Privat formue er en innsatsfaktor i bedriftsdannelse. Chodorow-Reich mfl. (2024) viser på norske data at økt privat finansformue øker sannsynligheten for å etablere selskap – for husholdninger med moderat finansformue med om lag én prosent per prosent formuesøkning – at overføringen fra privat formue til egenkapital i det nye selskapet er én til én, og at høyere eierformue kausalt bedrer det nye selskapets lønnsomhet. En skatt som årlig tapper norske private eieres formue, reduserer dermed direkte egenkapitalgrunnlaget for nyetablering og vekst, i det segmentet der utenlandsk kapital i minst grad er et alternativ.

Nyere finansforskning viser dessuten at selv i verdens dypeste kapitalmarkeder fører endringer i investoretterterspørselen til varige endringer i prisene (Gabaix og Koijen, 2021). En antakelse om at internasjonal kapital friksjonsfritt erstatter norsk privat eierkapital har svakt empirisk grunnlag.

Insentiv til utflytting: De foreslåtte endringene vil heller ikke fjerne insentivet til å flytte utenlands som formuesskatten skaper. Innstrammingene i utflyttingsskatten i perioden 2022-2024 har gjort det mer kostbart og risikabelt å flytte ut, men ikke stoppet utflyttingen. Over tid er det eneste holdbare alternativet å ha en eierbeskatning som er på et konkurransedyktig nivå og sammenlignbart med våre naboland. Det må også hensyntas at uforutsigbarheten som er skapt de siste årene, antakelig har skapt en risikopremie som gjør at et nivå som før kunne være akseptabelt, ikke lenger er det. Selv en reduksjon til nedre del av intervallet vil ikke fjerne insentivet til utflytting, men det vil kunne gjøre vurderingen noe

vanskeligere, siden det også må hensyntas at andre land ofte har mer av andre skatter på kapitalbeholdning.

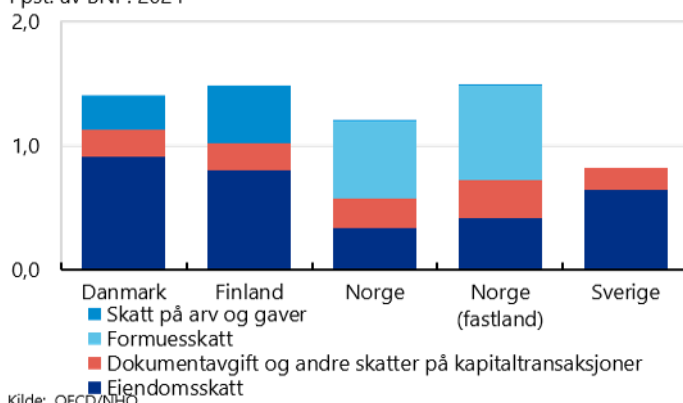
At det er negative virkninger av utflytting, samt sammenhengen med formuesskatten er godt dokumentert i litteraturen, selv om funnene varierer. Migrasjonsresponser og deres samlede økonomiske virkninger er estimert på skandinaviske registerdata av Jakobsen mfl. (2026), som blant annet finner at når formuende eiere flyttet ut av Sverige i perioden 2001–2007, falt verdiskapingen i selskapene deres med om lag en tredjedel – i hovedsak gjennom at virksomheter ble lagt ned eller omorganisert – og at migrasjonsmarginen nesten doubler formuesskattens samfunnsøkonomiske kostnad per provenykrone, fra om lag 2,2 til 4,2. Den norske skjerpelsen i 2022 er analysert kvasiekperimentelt av Blandhol (2025), som dokumenterer at utflyttingsraten blant husholdninger med over 100 mill. kroner i nettoformue steg fra 0,2 pst. til over 2 pst. i reformåret, at om lag 40 pst. av utflytterne var aktive bedriftseiere, og at selskaper der eieren flytter ut i gjennomsnitt får 12,6 pst. lavere omsetning i årene etter.

Høy norsk skatt på sparing kan også bidra til at flere norske bedrifter selges til utlandet hvor eierne har lavere skattenivå og slipper likviditetsutfordringene fra formuesskatten.

Figur 3 nedenfor viser skatt på kapitalbeholdning i de nordiske landene. Ingen av våre naboland har skatt på kapitalbeholdning i form av formuesskatt, som dermed er en særlig utfordring for norsk privateid næringsliv fordi den bare betales av personer bosatt i Norge. En stor del av provenyet fra formuesskatten på om lag 35 mrd. (anslagsvis to tredjedeler) er knyttet til investeringer i næringskapital – som påpekt overfor er bolig og fritidsbolig samt pensjon helt eller i stor grad fritatt. Skatten må også betales årlig uavhengig av inntjening, og den kommer i tillegg til en skatt på aksjeinntekter som er blant de høyeste i Europa.

Skatt på kapitalbeholdning

i pst. av BNP, 2024

Figur 3

Samlet sett mener NHO at utfordringene med formuesskatten er så store at skatten bør avvikles. Selv om kommisjonens forslag - om det skulle bli vedtatt i et bredt forlik - kan gi en mindre dårlig formuesskatt,

vil formuesskatten fortsatt være en hemske for norsk næringsliv som bidrar til høyt skattenivå, vridninger og likviditetsutfordringer og som fortsatt vil gi incentiver til utflytting.

Realistisk sett mener NHO at det ikke vil være et bredt tverrpolitisk flertall for flere av kommisjonens forslag som skal gi likere grunnlag i formuesskatten, og dette er et ytterligere argument for at formuesskatten bør avvikles.

Selv om formuesskatten er en omfordelende skatt, er formuesskattens bidrag til den totale omfordelingen marginalt. Videre beskattes bedriftseiere, investor eller gründer indirekte gjennom selskapsskatten og andre skatter bedriften betaler, og senere ved uttak. Det er de samlede skattebetalingene over tid som betyr noe. Grunnlagsutvidelsene i utbyttebeskatningen skal nettopp sikre at reelle verdioverføringer skattlegges på samme måte som utbytte.

NHO mener at skadevirkningene av formuesskatten er vesentlig større enn fordelene. Fremover er det viktigste å ha et konkurransedyktig skattesystem som legger forholdene til rette for et sterkt og dynamisk norsk næringsliv som kan bidra til finansieringen av velferdsstaten. Da kan vi ikke ha en særnorsk formuesskatt.

5. Skatt på bolig og fritidseiendom

NHO er enig med kommisjonen i at bolig og fritidsbolig er gunstig beskattet. NHO mener likevel at det i et systemperspektiv kan være både fordeler og ulemper med en innstramming i bo- og eiertidskravet som gjelder for skattefritaket ved salg av egen bolig. En innstramming kan fange opp noen gevinster fra "boligflipping" til beskatning, som er i samsvar med formålet bak innstrammingen. Samtidig flytter mange før det har gått tre år av andre grunner, f.eks. på grunn av jobb, samboerskap eller ved samlivsbrudd el. For dem som er i en gevinstposisjon (hensyntatt transaksjonskostnader), vil forslaget medføre en skatteøkning som kan gi innlåsingeffekter som ligner på effektene av dokumentavgiften. For dem som er i en tapsposisjon, vil en fradragsrett kunne bidra til å gjøre det enklere å flytte. Samlet vil effektene av tiltaket blant annet bero på utviklingen i boligmarkedet fremover.

Man kan også tenke seg andre utforminger av skattefritaket, f.eks. kan det vurderes å utrede en sjablongmessig regel som fritar gevinst opptjent i de årene man har eid og bodd i boligen, mens gevinst opptjent i år man har eid, men ikke bodd i boligen er skattepliktig.

Uansett bør innstramminger i skatt på bolig og fritidseiendom vurderes i lys av et krevende marked for eiendom, bygg- og anlegg mv.

NHO støtter kommisjonen i at det bør utredes forbedringer av dokumentavgiften med hensyn til rehabilitering av bygg. Ombygging av eksisterende bygg, transformasjon av næringsarealer til boliger og gjenbruk av eksisterende bygningsmasse er sentrale virkemidler for å redusere utslipp, begrense arealbruk og utnytte eksisterende ressurser bedre. Dokumentavgiften fungerer i praksis som en ekstra belastning på prosjekter som leverer godt på klima- og bærekraftsmålene. Skattesystemet bør stimulere

til, ikke straffe, investeringer som fremmer transformasjon, ombruk og mer bærekraftig bruk av eksisterende bygningsmasse.

6. Skatt på arbeidsinntekter, pensjon og trygd

Skattekommisjonens andre hovedgrep er å vri fra skatt på inntekt til forbruk. NHO er enig med utvalget i at det er viktig å styrke insentivene til å være i arbeid, og en slik veksling kan også gi økt sparing. Arbeidskraften er Norges viktigste økonomiske ressurs, og perspektivmeldingen 2024 viser at knapphet på arbeidskraft er en av våre viktigste utfordringer. Høy sysselsetting er både et selvstendig mål for å gi den enkelte økonomisk trygghet gjennom egen inntekt og motvirke økonomisk ulikhet, og en forutsetning for å finansiere velferdsstaten over tid. Flere i arbeid reduserer offentlige utgifter til ytelser. I Norge er yrkesandelen relativt høy, men de som jobber, utfører forholdsvis få timer. OECD anbefaler at Norge skattlegger arbeidskraft mindre og i større grad skattlegger immobile skattegrunnlag. Det kan ifølge OECD løfte inntektsveksten per capita med mellom 0,8 og 1,8 pst. på lang sikt.

Skattesystemet kan påvirke arbeidstilbudet på flere måter. Reduserte marginalsatter på arbeid kan få de som er i jobb til å jobbe mer (intensiv margin). Lavere skatt på arbeid sammenlignet med trygd kan øke insentivene til å delta i arbeidsmarkedet (ekstensiv margin). Pensjoner skattlegges lavt sammenlignet med lønnsinntekt på alle inntektsnivåer. Dette kan både påvirke beslutningen om å gå fra arbeid til pensjon og svekke skattegrunnlagene etter hvert som befolkningen blir eldre. Kommisjonen viser til at Graber mfl. (2026) på norske data, finner at personer med høye arbeidsinntekter responderer sterkere på marginalsatt enn personer med middels inntekter. Resultatene innebærer at lavere skattesatser på de høyeste arbeidsinntektene kan gi betydelige effektivitetsgevinster og til og med kunne øke skatteinntektene. Regjeringens egne anslag på adferdsendringer finner størst arbeidstilbudseffekt blant de høyeste inntektene, se tabell 2.3 i Prop. 1 LS (2025-2026). Det taler for å redusere skatt på høyere arbeidsinntekter. I tillegg mener NHO at høye marginalsatter på arbeidsinntekt kan føre til at mange velger å jobbe færre timer, og til at Norge har et lavt gjennomsnittlig utført timetall per sysselsatt. Lavere skatt på de høyeste trinnene gjør det dessuten enklere å redusere skatt på utbytte, fordi det blir mindre insentiv for inntektsskifting.

Utvalget har flere forslag til endringer i skattleggingen av arbeidsinntekt, trygd og pensjon. Overordnet støtter vi intensjonene bak forslagene om redusert skatt på inntekt, men vi mener likevel at forslagene ikke treffer godt nok når det gjelder å styrke arbeidsinsentivene. Utvalget foreslår en reduksjon i trygdeavgiften for lønn/trygd og næringsinntekt. Empirisk forskning har vist at det særlig er beslutningen om å jobbe eller ikke jobbe som påvirkes av økonomiske insentiver. Pensjoner skattlegges lavt sammenlignet med lønnsinntekt på alle inntektsnivåer. St. prop. LS 1 (2025-2026) viser at den effektive gjennomsnittsskatten ved overgang fra dagpenger til fulltidsjobb er på hele 75 pst. i Norge, og betydelig høyere enn hos våre naboland. Kommisjonen foreslår å øke personfradraget. NHO mener at dette er et kostbart tiltak, og tiltaket gir relativt små arbeidstilbudseffekter. For øvrig viser vi til vårt høringssvar til Torvik-utvalget.

Opsjonsbeskatning

NHO er enig i kommisjonens uttalelser om at opsjoner er et viktig og godt virkemiddel for å rekruttere, beholde og motivere ansatte, og at en god og forutsigbar ordning for beskatning av opsjoner vil være et godt tiltak for å bedre konkurranseevnen for norsk næringsliv.

NHO støtter forslaget om å utvide særordningen for oppstarts- og vekstselskaper slik at vilkårene blir tilsvarende som i den svenske ordningen. NHO mener at disse endringene bør innføres som en del av statsbudsjettet for 2027. For at opsjonsbeskatningen skal bli mer konkurransedyktig, er det imidlertid også behov for å redusere skattenivået på aksjeinntekter slik at det blir tilnærmet likt nivået i Sverige. NHO støtter også kommisjonens forslag om at det skal utredes en mer generell ordning med beskatning først ved realisasjon av aksjene, som kan gi norsk næringsliv en konkurransedyktig opsjonsbeskatning.

7. Merverdiavgift

Formålet med merverdiavgiften er fiskalt, og det danner utgangspunktet for hvordan avgiften skal utformes. Det skal være en generell avgift på innenlands forbruk av varer og tjenester, og avgiften skal ikke belastes de næringsdrivende.

På tross av det uttalte formålet med avgiften, blir merverdiavgiftssystemet i praksis brukt som et virkemiddel på utvalgte områder for å fremme andre formål. Et eksempel er det tidligere fritaket for el-biler. Det har vært et viktig virkemiddel for å fremme ny teknologi gjennom lavere avgifter. Et annet eksempel er fritaket for aviser, tidsskrifter og bøker. Begrunnelsen for innføringen av fritakene var det «i et lite språksamfunn som det norske er sterke grunner for at det trykte ord skal være fritatt for den omkostningsbelastning som en avgift vil bety for den trykte publikasjon», og at «en eventuell avgiftsplikt kan virke hemmende for en fri opinionsdannelse og at kulturelle hensyn vil bli skade lidende,» se Ot.prp. nr. 17 (1968–69).

Selv om formålet med merverdiavgiften er fiskalt, viser utformingen av avgiften, gjennom fritak og reduserte satser, at den i praksis også brukes som et virkemiddel for andre formål. NHO slutter seg til det prinsipielle utgangspunktet for merverdiavgiften, men mener at avgiften også fremdeles i noen tilfeller må utformes slik at andre hensyn ivaretas, slik som norske bedrifters konkurransesituasjon. Når merverdiavgiften brukes som et virkemiddel for å ivareta slike hensyn, må hensynet eller problemet som skal ivaretas eller løses identifiseres klart, og det må foretas en vurdering av om merverdiavgiften er et formålstjenlig virkemiddel og om det er treffsikkert.

NHO mener at bruken av merverdiavgiften som virkemiddel for andre formål enn det fiskale er en integrert del av utviklingen av regelverket. Når vurderingene foretas, må også vurderingene være så brede at de avspeiler det fulle bildet av utfordringer som blant annet næringslivet står ovenfor. Det må også anerkjennes at merverdiavgiften kan ha stor betydning som virkemiddel i praksis, noe det tidligere fritaket for el-biler viser. Fritak og reduserte satser kompliserer merverdiavgiftssystemet og kan skape avgrensingsproblemer. Det vil være en del av vurderingen, men det må veies mot andre hensyn som også skal ivaretas.

Overgang fra to til én redusert merverdiavgiftssats

Kommisjonen foreslår å forenkle dagens satsstruktur ved å redusere antall reduserte satser fra to til én, ved å øke den lave satsen fra 12 til 15 pst. Som begrunnelse for endringen viser kommisjonen til vridninger, administrative kostnader og økning i faren for feil i avgiftsberegningen.

NHO slutter seg til det prinsipielle utgangspunktet om et merverdiavgiftssystem med brede grunnlag og lave satser, men mener at vurderingen som ligger til grunn for kommisjonens forslag ikke i tilstrekkelig grad vektlegger alle relevante hensyn for næringene som omfattes av forslaget. Den reduserte satsen på 12 pst. omfatter blant annet persontransport og utleie av rom i hotellvirksomhet og er begrunnet i flere forhold, blant annet betydningen for distriktene, reiselivets konkurransesituasjon og at de fleste EU-land har lave satser for tilsvarende tjenester. Dette er forhold som var avgjørende ved innføringen av redusert merverdiavgiftssatser i 2001. I vurderingen som er foretatt av kommisjonen fremkommer det ikke hvordan disse argumentene er veid mot øvrige hensyn og hvilke endringer som gjør at hensynene som tilsa en lavere sats tidligere nå tilsier at næringen skal ha en sats på 15 pst.

NHO vil også fremheve at det må foretas en analyse av tjenestenes priselastisitet for å avgjøre effekten av en økning i satsen. Jo mer priselastisk et gode er, jo mindre egnet er det for beskatning fordi vridningseffektene blir større.

NHO mener at det er behov for en bredere vurdering der norske bedrifters konkurransesituasjon, satsen i EU-land og priselastisitet blir grundigere behandlet og vurdert. NHO mener at en slik vurdering vil gi et mer helhetlig bilde av satsstrukturen, som igjen vil tale for at den reduserte satsen på 12 pst. beholdes.

Turistnæringen står også ovenfor et kommunalt besøksbidrag som vil øke kostnadene ved overnatting. En ytterligere økning i pris ved en eventuell økning i merverdiavgiftssatsen vil ytterligere senke marginene i en næring som allerede opererer med lave marginer. NHO mener at det må tas høyde for det samlede skatte- og avgiftsbildet for næringer om det skal vurderes om det skal gjøres endringer i merverdiavgiftssatsen.

Kommisjonen mener at dagens satsstruktur øker administrative kostnader og øker faren for feil i avgiftsberegningen. NHO slutter seg i prinsippet til vurderingen til kommisjonen, men vil vise til at dagens satsstruktur er innarbeidet i bransjene og tilbakemeldingene fra bedriftene er at de ikke skaper nevneverdige økte administrative kostnader. NHO mener derfor at en økning i den reduserte satsen ikke nødvendigvis vil fremstå som en forenkling for næringslivet som omfattes.

Behov for nye merverdiavgiftsregler innen plattformøkonomien

Kommisjonen anbefaler å utrede med sikte på å innføre særskilte merverdiavgiftsregler innen plattformøkonomien for korttidsutleie av fast eiendom. NHO mener prinsipielt i likhet med kommisjonen at plattformøkonomien burde likestilles avgiftsmessig med øvrige tjenester, både mht. avgiftsplikt og fradragsrett for ikke å skape vridninger.

Videre mener NHO at særnorske løsninger bør unngås og at Norge bør følge utviklingen i EU på dette området, slik også kommisjonen peker på. EUs pakke VAT in the Digital Age (ViDA) legger til rette for å avgiftslegge tjenester som tilbys fra plattformer innen korttidsutleie av fast eiendom og persontransport

på vei. NHO mener også at det er naturlig å innføre korttidsutleie av fast eiendom i første omgang, slik at det kan hentes erfaringer fra dette området før det innføres tilsvarende regler for annen plattformøkonomi.

Merverdiavgift på skadeforsikring

Kommisjonen anbefaler å utrede – med sikte på å innføre – merverdiavgift på skadeforsikring. NHO vil i likhet med kommisjonen peke på at skadeforsikring i dag betaler finansskatt for å kompensere for merverdiavgiftsfritaket, og at det forutsettes at en slik avgift må erstatte dagens finansskatt for de samme foretakene. Det er mange praktiske utfordringer med innføring av merverdiavgift på slike tjenester, og forslaget må utredes grundig før eventuell innføring.

Andre endringer i merverdiavgiften

Kommisjonen foreslår at registreringsgrensen for merverdiavgift skal økes fra 50 000 kroner til 150 000 kroner. NHO mener at en heving av registreringsgrensen vil være forenklende og det burde sees hen til registreringsgrensen i de øvrige nordiske landene ved en eventuell fastsettelse av en ny grense.

Kommisjonen foreslår videre å utrede om reglene for frivillig registrering bør endres til i større grad å sammenfalle med regelen i EU-land. NHO slutter seg til dette og mener at det er en endring som vil ha stor betydning for næringslivet, spesielt for investeringer knyttet til kraftutbygging. Det norske regelverket er mindre gunstig enn regelverket i EU og det gir seg utslag blant annet i likviditetsutfordringer og svekket forutsigbarhet for bedriftene. NHO har mottatt klare tilbakemeldinger om at en endring av regelverket vil ha stor praktisk betydning for næringslivet og at det er nødvendig for å sikre at Norge har konkurransedyktige rammevilkår. Det vil også virke forenklende, siden det norske regelverket vil samsvare med regelverket i EU og dermed innebære lavere administrative kostnader for næringslivet.